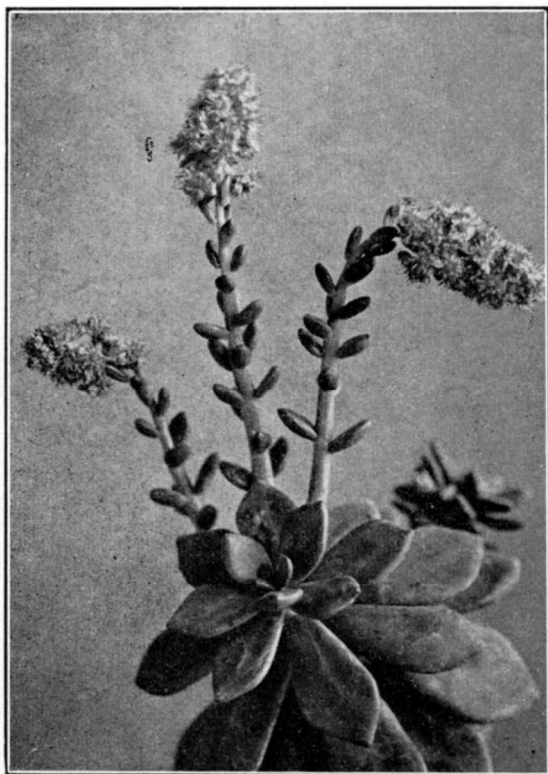

CREMNOPHILA NUTANS

Clichéarchief Succulenta

J. C. VAN KEPPEL

Creznophila nutans Rose en Ech. linguaefolia Lem.

Bij verschillende succulenten kan men het interessante verschijnsel waarnemen van een opmerkelijke uiterlijke overeenkomst van planten die tot totaal verschillende geslachten of zelfs families behoren.

Een bekend voorbeeld hiervan is *Euphorbia meloformis* en *Gymnocalycium mihanovichii*, die tot twee totaal verschillende families behoren, maar toch in habitus grote overeenkomst vertonen. Een dergelijke overeenkomst met cactussen treffen wij, behalve bij de *Euphorbia*'s, ook aan bij de *Stapelia*'s en aanverwante geslachten. De verschillen tussen deze families zijn echter groot genoeg dat men deze planten, ondanks de schijnbare overeenkomst, ook in niet bloeibare toestand gemakkelijk kan onderscheiden. In dit artikel vestigen wij de aandacht op twee planten, die, vooral

als jonge niet bloeibare plant, gemakkelijk zijn te verwarren, hoewel zij tot twee verschillende geslachten uit de grote familie der *Crassulaceae* gerekend worden.

Dit zijn *Creznophila nutans* en *Echeveria linguaefolia*, twee, ook uit cytologisch oogpunt hoogst interessante planten. Eerstgenoemde behoort tot de onderfamilie der *Sedoidae*, werd aanvankelijk ook door Dr. Rose als *Sedum nutans* beschreven — Bulletin New York Bot. Gard. III, 43, 1905 — en wordt door sommige botanici nog tot dit laatste geslacht gerekend.

Echeveria linguaefolia behoort tot de onderfamilie der *Echeverioideae* en werd reeds door Lemaire in L'illustr. Horticole, 1863, beschreven. De plant was toen reeds bekend onder de namen *Talinum linguaeforme* hort., *Anacampseros linguaefolia* hort., en *Cotyledon linguaefolia* hort. Een ander synoniem is *Pachyphytum lingua* hort. ex Morren.

Creznophila, afgeleid van het Grieks *kremnos*: steile (rots-)wand; en *phila* van Grieks *philein*: beminnen, betekent dus rotswandbeminnend. Deze naam slaat op de vindplaats bij Morelos in de Sierra de Tepoxtlán, Mexico, waar deze soort op steile, bijna onbereikbare rotswanden groeit. Zij is daar in 1903 door Pringle gevonden en 55 jaar later, in 1958 dus, werd zij op de oorspronkelijke groeiplaats herontdekt.

Nutans van het Latijn *nutare*, knikken, betekent knikkend en slaat op de bloemtrossen, die een zijdelings gebogen (knikkende) stand aanneemt. Het geslacht is monotypisch, d.w.z. het bestaat uit één soort.

Creznophila nutans verlangt in kultuur een voor al te felle zon beschutte, niet te warme standplaats. Kan koel doch droog overwinterd worden. Het grondmengsel moet liefst humusrijk en goed doorlatend zijn. In de zomer vrij hoge watergift en zo mogelijk een standplaats buiten, niet onder glas, geeft stevig ontwikkelde frisgroene planten. Door haar gedrongen groeiwijze en fraaie citroengele bloemtrossen in het voorjaar een ideale liefhebbersplant. In enkele grote collecties vonden wij onder deze naam een *Echeveria* hybride namelijk *Echeveria* × *mutabilis* Deleuil, een plant waarop wij later

ECHEVERIA LINGUAEFOLIA

top van de bloeiwijze.

foto: De Klark.

nog nadere terugkomen.

Echeveria linguaefolia is naar Walther meent, een der primitiefste soorten van haar geslacht en zou als het ware de overgang vormen naar de *Sedoidae*. Men zou dus kunnen veronderstellen dat zij afstamt van *Cremnophila nutans*, maar het cytologisch onderzoek aan deze beide planten verricht door Dr. D. A. Johansen, heeft — althans theoretisch — uitgewezen dat *Echeveria linguaefolia* niet rechtstreeks van *Cremnophila* kan afstammen.

Walther oppert dan ook op grond van dit onderzoek de veronderstelling dat *Cremnophila*, hoewel ongetwijfeld na verwant aan de *Echeveria*'s geen directe voorvader is van dit geslacht, maar mogelijk een afgescheiden zijtak van dezelfde stam. Hopelijk brengen de nieuwste onderzoeken op cytologisch gebied meer licht op het gebied van afstamming en verwantschap. Walther sluit overigens de mogelijkheid niet uit dat

Echeveria linguaefolia van hybridische oorsprong zou zijn, aangezien van deze plant de natuurlijke groeiplaats niet nader bekend is. De soortnaam *linguaefolia* is afgeleid van het Latijn *lingua*, tong en *folia*, blad; met tongvormige bladeren. Door haar sterke groeiwijze en vrij onbetekenende bloemen bezit deze plant minder sierwaarde dan *Cremnophila nutans*. In 1957 ontstond aan een normale plant in onze verzameling een monstruouse vorm, die later meerdere normale koppen maakte, doch niet de snelle groei heeft van de gewone plant. Ook de bladeren blijven kleiner.

Enige van de voornaamste kenmerken zijn :

CREMNOPHILA NUTANS

Groeiwijze: korte, tot 2 cm dikke stam met aan de top een *gedrongen* rozet van bladeren, vertakt spaarzaam.

Blad: grijsgroen, kaal, lang-eivormig, stomp, tot 7½ cm lang, 3 cm breed, 1½ cm dik

stengelbladeren ± 1 cm lang, bovenzijde vlak

Bloeiwijze: bloemstengel rechtopstaand, 10—15 cm lang, top van de bloemtros knikkend, kort, bloemen dicht-opeenstaand

Bloem: citroengeel, kroonbladeren iets afstaand

Cytologisch: 60 chromosomen

ECHEVERIA LINGUAEFOLIA

stam tot 2½ cm dik, 30—40 cm lang wordend met *verlengd* rozet van bladeren, vertakt rijkelijk

groen, kaal, soms roodachtig verkleurend, breed spatel- tot verkeerd eivormig, afgerond, 2½—7 cm lang, tot 3 cm breed, 0.8 cm dik

stengelbladeren ± 2 cm lang, lepelvormig

bloemstengel afstaand, 30—50 cm lang, top bloemtros hangend, bloemen naar alle zijden afstaand, niet dicht bijeenstaand

groenachtig geel, kroonbladeren rechtopstaand

48 chromosomen

